

§ 2 Základní pojmy

(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) kontrolním vzorkem vzorek složený ze všech dílčích vzorků, obsahující vzorek či vzorky určené pro úřední kontrolu, popřípadě také vzorek určený pro vypracování druhého odborného stanoviska pro potřeby kontrolované osoby, pokud o něj kontrolovaná osoba požádá,
- b) čistým množstvím množství potraviny bez obalu nebo průměrné množství potraviny stanovené podle prováděcího právního předpisu nebo přímo použitelného předpisu Evropské unie,
- c) názvem²¹⁾ název výrobku, druhu, skupiny nebo podskupiny potraviny stanovený jiným právním předpisem²²⁾ nebo prováděcím právním předpisem,
- d) místem určení místo prvního příjmu potravin včetně místa jakéhokoli prvního zacházení nebo manipulace s potravinou na území České republiky,
- e) jakostí soubor charakteristických vlastností jednotlivých druhů, skupin a podskupin potravin a tabákových výrobků, jejichž limity jsou stanoveny tímto zákonem, prováděcím právním předpisem anebo přímo použitelným předpisem Evropské unie,
- f) výrobou potravin čištění, třídění, upravování, opracování a zpracování, včetně souvisejícího balení a dalších úprav potravin za účelem uvádění na trh, s výjimkou činností spočívající pouze v samostatném procesu balení nebo v krájení nebo jiném způsobu dělení potravin včetně jejich navazujícího balení,
- g) doplňkem stravy potravina, jejímž účelem je doplňovat běžnou stravu a která je koncentrovaným zdrojem vitaminů a minerálních látek nebo dalších látek s nutričním nebo fyziologickým účinkem, obsažených v potravine samostatně nebo v kombinaci, určená k přímé spotřebě v malých odměřených množstvích,
- h) uváděním na trh tabákových výrobků nebo výrobků souvisejících s tabákovými výrobky nabízení k prodeji nebo poskytnutí výrobků, bez ohledu na jejich místo výroby, spotřebitelům, kteří se nacházejí ve členském státě Evropské unie nebo ve smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „členský stát Evropské unie“), za úplatu nebo zdarma, a to i prostřednictvím prodeje na dálku; v případě přeshraničního prodeje na dálku se výrobek považuje za

uvedený na trh ve členském státě Evropské unie, ve kterém se nachází spotřebitel,

- i) původním použitím potraviny použitím stanovené výrobcem,
- j) potravinami použitelnými k jinému než původnímu použití potraviny bezpečné, které však nesplňují požadavky na jejich původní použití,
- k) šarží množství druhově totožných jednotek, které byly vyrobeny za stejných podmínek,
- l) tabákovým výrobkem výrobek, který může být užíván a obsahuje neupravený nebo zcela či z části geneticky upravený tabák,
- m) klasifikací jatečně upravených těl jatečných zvířat (dále jen „klasifikace jatečných zvířat“) způsobem zařazování jatečně upravených těl jatečných zvířat do tříd jakosti způsobem stanoveným přímo použitelnými předpisy Evropské unie a prováděcím právním předpisem,
- n) potravinou neznámého původu potravina, u které nelze identifikovat provozovatele potravinářského podniku, který potravinu nebo její složku vyrobil nebo dodal jinému provozovateli potravinářského podniku,
- o) potravinami živočišného původu potraviny stanovené definicemi uvedenými v bodech 1.1, 1.10, 1.11, 1.12, 1.13, 1.14, 1.15, 2.1, 3.1, 3.4, 3.5, 3.6, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 6., 7. a 8.1 odrážce druhé a třetí přílohy I k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004, mlezivo, krev, včelí produkty, maso krokodýlů a hmyz určený k lidské spotřebě a výrobky získané zpracováním tohoto hmyzu nebo dalším zpracováním takto zpracovaných výrobků,
- p) prodejním úsekem část prodejní plochy samoobslužné prodejny vymezená prodejním pultem, je-li pult bez přepážek, nebo částí prodejního pultu oddělenou přepážkami, a související prostory samoobslužné prodejny používané k úpravě a skladování potravin uváděných na trh v prodejním pultu, je-li pult bez přepážek, nebo částí prodejního pultu oddělené přepážkami,
- q) tabákem listy a jiné přírodní, zpracované nebo nezpracované části rostlin tabáku, včetně expandovaného a rekonstituovaného tabáku,
- r) dýmkovým tabákem tabák výhradně určený pro užití v dýmce, který se může užívat prostřednictvím postupného spalování, výrobcem nebo dovozcem výhradně určený pro užití v dýmce,
- s) tabákem určeným k ručnímu balení cigaret tabák, který spotřebitel nebo maloobchodní prodejce mohou použít k vlastnímu balení cigaret,

- t) bezdýmným tabákovým výrobkem tabákový výrobek, jehož užití neza-
hrnuje postupné spalování, včetně žvýkacího tabáku, šňupacího tabá-
ku a tabáku určeného k orálnímu užití,
- u) žvýkacím tabákem bezdýmný tabákový výrobek určený výhradně ke
žvýkání,
- v) šňupacím tabákem bezdýmný tabákový výrobek, který může být uží-
ván nosem,
- w) tabákem určeným k orálnímu užití všechny tabákové výrobky vyro-
bené zcela nebo částečně z tabáku určené k užívání ústy kromě těch,
které jsou určeny k inhalaci nebo žvýkání, v prášku nebo ve formě
jemnozrnných granulí nebo v jakékoli kombinaci těchto forem, nabí-
zené zejména v sáčkových porcích nebo v porézních sáčcích,
- x) tabákovým výrobkem určeným ke kouření tabákový výrobek jiný než
bezdýmný tabákový výrobek,
- y) cigaretou tabákový provazec, který se může užívat prostřednictvím
spalovacího procesu, a to
 1. tabákový provazec, který se kouří v nezměněném stavu, s výjimkou
doutníku a doutničku,
 2. tabákový provazec, který se jednoduchou neprůmyslovou manipu-
lací vloží do dutinek z cigaretového papíru, nebo
 3. tabákový provazec, který se jednoduchou neprůmyslovou manipu-
lací zabalí do cigaretového papíru,
- z) doutníkem tabákový smotek, který se může užívat prostřednictvím
spalovacího procesu, lze jej kouřit v nezměněném stavu, a s ohledem
na jeho vlastnosti a očekávání běžného spotřebitele je v nezměněném
stavu určen výhradně ke kouření a obsahuje
 1. krycí list ze surového tabáku, nebo
 2. trhanou tabákovou náplň s krycím listem v obvyklé barvě doutní-
ku z rekonstituovaného tabáku, jenž kryje celý výrobek, popřípadě
i filtr, avšak nikoli náustek v případě doutníků s náustkem, při-
čemž jeho jednotková hmotnost bez filtru nebo náustku činí nej-
méně 2,3 g a nejvýše 10 g a je-li obvod nejméně jedné třetiny délky
alespoň 34 mm;
za doutník se považuje rovněž výrobek skládající se částečně z jiných lá-
tek než z tabáku, který jinak splňuje podmínky uvedené v tomto písmeni,
- za) nikotinovým sáčkem bez obsahu tabáku výrobek bez tabáku obsahu-
jící nikotin pro orální užití, který není upraven přímo použitelným
předpisem Evropské unie⁷⁴⁾.

(2) Pro účely tohoto zákona se dále rozumí

- a) doutníčkem doutník o hmotnosti nejvýše 3 g,
- b) tabákem určeným do vodní dýmky tabákový výrobek, který lze užívat za použití vodní dýmky; tabák určený do vodní dýmky se považuje za tabákový výrobek určený ke kouření; pokud lze výrobek použít prostřednictvím vodních dýmek i jako tabák určený k ručnímu balení cigaret, je považován za tabák určený k ručnímu balení cigaret,
- c) novým tabákovým výrobkem tabákový výrobek, který
 1. není cigaretou, tabákem určeným k ručnímu balení cigaret, dýmkovým tabákem, tabákem určeným do vodních dýmek, doutníkem, doutníčkem, žvýkáčím tabákem, šňupacím tabákem nebo tabákem určeným k orálnímu užití a
 2. byl uveden na trh po 19. květnu 2014,
- d) bylinným výrobkem určeným ke kouření výrobek, jehož základem jsou rostliny, byliny nebo ovoce, a který neobsahuje žádný tabák, může se užívat prostřednictvím inhalace ústy nebo nosem a jeho užívání zahrnuje jeho postupné spalování,
- e) elektronickou cigaretou výrobek, který lze použít pro užívání výparů obsahujících nikotin nebo jiných výparů prostřednictvím náustku nebo jakákoli součást tohoto výrobku včetně zásobníku, nádržky i zařízení bez nádržky nebo zásobníku; elektronická cigareta může být jednorázová nebo opětovně naplnitelná pomocí náhradní náplně nebo nádržky nebo opakovaně použitelná pomocí jednorázových zásobníků,
- f) náhradní náplní elektronické cigarety nádobka s tekutinou, která může obsahovat nikotin a kterou se může opětovně naplnit elektronická cigareta,
- g) složkou tabákového výrobku nebo výrobku souvisejícího s tabákovými výrobky tabák, přísady, papír, filtr, inkoust, kapsle, lepidlo a jakákoli látka či prvek přítomné v konečném tabákovém výrobku nebo výrobku souvisejícím s tabákovými výrobky,
- h) přísadou tabákového výrobku látka s výjimkou tabáku, která byla přidána do tabákového výrobku, jednotkového balení nebo jakéhokoli vnějšího obalu,
- i) charakteristickou příchutí tabákového výrobku jasně rozpoznatelná vůně nebo chuť jiná než tabáková chuť, kterou výrobku dodává přísada nebo kombinace přísad, zejména ovoce, koření, byliny, alkohol nebo cukrovinky, mentol nebo vanilka, a jež je rozeznatelná před nebo při užití tabákového výrobku,

- j) vnějším balením tabákového výrobku nebo výrobku souvisejícího s tabákovými výrobky jakýkoli obal, ve kterém jsou tabákové výrobky nebo výrobky související s tabákovými výrobky uváděny na trh a který obsahuje jednotkové balení nebo soubor jednotlivých balení; transparentní obaly se nepovažují za vnější balení,
- k) přeshraničním prodejem tabákového výrobku, elektronické cigarety nebo náhradní náplně do ní na dálku prodej tabákového výrobku, elektronické cigarety nebo náhradní náplně do ní spotřebiteli, při němž se spotřebitel v okamžiku objednání výrobku z maloobchodního prodejce nachází v určitém členském státě Evropské unie a maloobchodní prodejce je usazen v jiném členském státě Evropské unie nebo ve třetí zemi,
- l) výrobcem tabákového výrobku nebo výrobku souvisejícího s tabákovými výrobky jakákoli fyzická či právnická osoba, která vyrábí tabákový výrobek nebo výrobek související s tabákovými výrobky nebo si jej nechá navrhovat či vyrábět a poskytuje tento výrobek na trh pod svým jménem či obchodní značkou,
- m) dovozcem tabákového výrobku nebo výrobku souvisejícího s tabákovými výrobky vlastník takovýchto výrobků nebo osoba, která má právo nakládat s takovými výrobky, které byly dopraveny na území členského státu Evropské unie,
- n) maloobchodním prodejcem tabákového výrobku jakýkoli prodejce, včetně fyzické osoby, který uvádí tabákové výrobky na trh,
- o) výrobky souvisejícími s tabákovými výrobky elektronické cigarety, náhradní náplně do ní a bylinné výrobky určené ke kouření,
- p) distributorem tabákového výrobku nebo výrobku souvisejícího s tabákovými výrobky jakákoli fyzická či právnická osoba, která nakládá s tabákovými výrobky nebo výrobky souvisejícími s tabákovými výrobky a není výrobcem, dovozcem ani maloobchodním prodejcem tabákových výrobků nebo výrobků souvisejících s tabákovými výrobky,
- q) rekonstituovaným tabákem tabáková fólie vyrobená spojením jemně rozdrobeného tabáku, tabákového odpadu a tabákového prachu,
- r) jednotkovým balením nejmenší jednotlivé balení tabákového výrobku nebo výrobku souvisejícího s tabákovými výrobky, který je uveden na trh,
- s) aromatem přísada dodávající vůni nebo chuť.

²¹⁾ Čl. 2 odst. 2 písm. n) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011.

²²⁾ Například zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁴⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002.

I. Obecně

Ustanovení § 2 obsahuje **definice základních pojmů**. Zákon však používá i pojmy definované v právních předpisech EU, a je tedy třeba vést je v patrnosti. Některé definice jsou implementací směrnic EU, a při jejich výkladu je proto třeba respektovat zásadu eurokonformního výkladu.

Některé definice se vztahují jen k potravinové části zákona, zatímco jiné se týkají jen tabákových výrobků. Srozumitelnost ztěžuje skutečnost, že jednotlivé definice nejsou postupně řazeny podle žádného logického klíče (např. od obecnějších pojmů k pojmům konkrétnějším nebo alespoň podle rozdělení na pojmy týkající se potravinové části a pojmy týkající se tabákové části zákona).

II. Kontrolní vzorek [k odst. 1 písm. a)]

Kontrolní vzorek odebírají orgány dozoru v rámci kontroly za účelem zjištění složení výrobku laboratorním testem či za účelem vyhodnocení jiných vlastností (zápachu, vzhledu apod.) senzorickým hodnocením. Podle způsobu rozboru může být vzorek zničen (destruktivní metoda) či zachován. To má vliv na možnost zpochybňování výsledku rozboru.

Orgán dozoru sám rozhoduje, jaký výrobek vybere k rozboru v rámci kontroly. Kontrolovaná osoba na to nemá žádný vliv, o odběru vzorku se dozví ze záznamu o odběru vzorku.

Aby byla kontrolované osobě zajištěna možnost zpochybnit výsledek úředního hodnocení výrobku, což je projevem práva na spravedlivý proces, odebírají orgány dozoru za určitých podmínek i vzorek pro kontrolovanou osobu. Rozlišuje se tak jednak vzorek pro úřední kontrolu, který otestuje orgán dozoru, a jednak vzorek pro druhé odborné stanovisko, který nechává otestovat kontrolovaná osoba. Je tedy připuštěn důkaz opaku.

Orgán dozoru může odebrat i více vzorků (tj. více kusů výrobku). Zásadní je, aby byl výrobek dostatečně určen, byla vyloučena zaměnitelnost a byl odlišitelný od ostatních výrobků téhož druhu a názvu. Pak je vyloučeno riziko, že nebude zřejmé, jakého výrobku se týkají závěry orgánu dozoru. K tomu

typicky slouží označení názvem, hmotností balení a šarží s pořízením fotodokumentace.

K tomu srov. blíže komentář k § 2 odst. 1 písm. k) a § 16 odst. 6 a násl.

III. Čisté množství potravin [k odst. 1 písm. b)]

Čisté množství potravin je jeden z typických údajů, kterým musí být potravinu označena, aby zákazník věděl, jaké množství potravin za danou cenu získá, a mohl porovnat různé nabídky. Do čistého množství se logicky nezahrnuje váha obalu. Určení čistého množství může být problémem typicky u potravin v nálevu. Nařízení č. 1169/2011 obsahuje pro určení čistého množství potravin bližší pravidla.

Za údaj o čistém množství je považován i údaj o průměrném množství potravin, který se označuje symbolem „e“ a jehož používání upravuje § 9a zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, vyhláška č. 328/2000 Sb., o způsobu zhotovení některých druhů hotově baleného zboží, jehož množství se vyjadřuje v jednotkách hmotnosti nebo objemu.

IV. Název potravin [k odst. 1 písm. c)]

Název potravin je slovní označení odlišující jednu potravinu od jiné. Podle nařízení č. 1169/2011 se rozlišuje název zákonný, vžitý a popisný.

Zákonný název je název, který je stanoven právním předpisem EU nebo členského státu. V českém právu jsou zákonné názvy stanoveny zejména v tzv. komoditních vyhláškách. Komoditní vyhlášky jsou souhrnný pojem pro prováděcí vyhlášky Ministerstva zemědělství k zákonu, které upravují požadavky na jednotlivé typy potravin. Ne pro všechny potraviny existuje předpis stanovující detailně požadavky a názvy.

Vžitý název je název, pod kterým se potravinu fakticky v členském státě EU prodává, a je přijatý spotřebiteli tak, že nepotřebuje další vysvětlení.

Popisný název je název obsahující popis potravin, popř. jejího použití, který je dostatečně přesný, aby spotřebitelům umožnil poznat skutečnou podstatu potravin a odlišit ji od jiných produktů, se kterými by mohla být zaměněna.

Není vyloučena možnost doplnit zákonný či vžitý název o další text přesněji popisující potravinu, nesmí však být v rozporu s požadavky použitelných právních předpisů, z nichž lze zejm. jmenovat nejobecnější požadavek, že informace o potravině nesmí být zavádějící, nepřesné či pro spotřebitele nesrozumitelné (čl. 7 nařízení č. 1169/2011). Někdy předpisy vyžadují doplnění názvu

o určité údaje, např. slovo „rozmrazeno“, „koncentrovaná“, „uzená“, „ozáře-no“ aj. (např. čl. 17 odst. 5 nařízení č. 1169/2011 ve spojení s přílohou VI téhož nařízení).

Příklad:

- 1) Ustanovení § 2 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 18/2020 Sb., o požadavcích na mlýnské obilné výrobky, těstoviny, pekařské výrobky a cukrářské výrobky a těsta, stanoví, že perník je „trvanlivé pečivo z chemicky kypřeného těsta slazeného medem, neutralizovaným invertním cukerným roztokem nebo invertním cukrem, ochucené kořením“. To znamená, že pod názvem „perník“ lze uvádět na trh pouze výrobek, který tuto definici splňuje. Pokud určitý výrobek, který je svou povahou, vzhledem, chutí apod. perníku podobný, ale tuto definici nespĺňuje, lze jej také uvádět na trh, ale nikoliv jako perník. Perník je tedy zákonný název.
- 2) V menu restaurace je uvedeno: „svíčková s hovězím a houskovým knedlíkem“. Žádný předpis nevymezuje, co je „svíčková“, spotřebitelé v ČR však bez dalšího vědí, že pod tímto názvem mohou očekávat omáčku z kořenové zeleniny a smetany. Jde tak o vžitý název.
- 3) Bufet rychlého občerstvení nabízí „smažený sýr v housce“. Předpisem není vymezeno, co smažený sýr v housce je. Spotřebitel si to však z názvu dokáže dostatečně odvodit. Jde o popisný název.

V. Místo určení [k odst. 1 písm. d)]

Místem určení je místo prvního skladování na území ČR (typicky sklad, logistické nebo distribuční centrum) nebo první místo prodeje v případě prodeje z dopravního prostředku. Samotná přeprava na území ČR není místem určení. Definice je relevantní pro povinnost hlásit přijetí některých druhů výrobků podle § 3d odst. 3.

VI. Jakost [k odst. 1 písm. e)]

Jakost je soubor vlastností či spíše kvalitativních požadavků, které na určitou potravinu či druh potravin kladou právní předpisy členského státu nebo EU, tedy typicky komoditní vyhlášky v ČR či nařízení EU. Může se jednat

o různorodé požadavky týkající se např. barvy, vůně, velikosti, složení, vlhkosti, vzhledu, tvaru, chutě, struktury atd. Stanovením těchto požadavků ve spojení se zákonným názvem stát garantuje, že spotřebitel může očekávat od výrobku nabízeného pod zákonným názvem potraviny splňující jakostní požadavky.

VII. Výroba potravin [k odst. 1 písm. f)]

Výroba potravin je definována široce, pojmy upravování, opracování a zpracování mohou zahrnout širokou škálu myslitelných činností s potravinou. Zpracování je definováno v nařízení č. 852/2004 jako „jakákoli činnost podstatně měnící původní produkt, včetně zahřívání, uzení, nakládání, zrání, sušení, marinování, extrahování, extrudování nebo kombinace uvedených postupů“. Z toho se mj. dovozuje, že výrobcem ve vztahu k polotovaru pečiva, který je v prodejně dopečen, je provozovatel prodejny.

Pod výrobu naopak nespadá pouze samostatné balení bez vazby na jinou činnost s potravinou (např. zabalení vybraného kusu masa v řeznictví, vybraného zákusku v cukrárně), při samotném balení se nijak nemění podstata potraviny. Výrobou pak není ani krájení či jiné dělení potraviny, včetně navazujícího balení (např. odkrojení vybrané části z většího kusu masa na přání zákazníka a zabalení). Výrobu je nutné odlišovat od podobných pojmů „fáze výroby, zpracování a distribuce potravin“ a „prvovýroba“, které definují a používají zejm. předpisy EU.

VIII. Doplnky stravy [k odst. 1 písm. g)]

Doplnky stravy jsou podmnožinou potravin. Znaky doplňku stravy jsou stanoveny kumulativně: (a) účel doplnění běžné stravy, (b) je koncentrovaným zdrojem vyjmenovaných látek, obsažených v potravinech samostatně nebo v kombinaci a (c) určený k přímé spotřebě v malých odměřených dávkách. Základní je odlišení doplňků stravy od léčivých přípravků – k tomu srov. komentář k § 1 ohledně negativní definice potraviny.

IX. Uvádění na trh [k odst. 1 písm. h)]

Předmětná definice se týká jen tabákových výrobků a výrobků s nimi souvisejících. Definice uvádění na trh pro potraviny je zakotvena v nařízení č. 178/2002 (srov. komentář k § 1). Definice kopíruje text směrnice o tabákových výrobcích, navíc však uvádí slova „nabízení k prodeji“.

Uváděním na trh je nabízení k prodeji nebo poskytnutí výrobků spotřebitelům v členské státě EU nebo smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru. Předně je tak uváděním na trh maloobchodní prodej a nabízení k prodeji (vystavení výrobků na prodejní ploše a umožnění spotřebitelům výrobky koupit). Uváděním na trh je i prodej na dálku, např. přes internetový obchod či prodej prostřednictvím objednávkového katalogu.

Je bez významu, zda jsou výrobky poskytovány spotřebitelům zdarma či za úplatu. Uváděním na trh je i darování. Nezáleží ani na místě výroby, z hlediska lokality je důležité, aby se spotřebitel nacházel v členském státě EU nebo EHP, tj. tabákový výrobek vyrobený např. v Rusku (mimo EU/EHP) bude uveden na trh v EU, jakmile bude nabídnut spotřebitelům v některém členském státě EU. V ten okamžik se nabízený výrobek ani nemusí nacházet v EU. Při přeshraničním prodeji na dálku je výrobek uveden na trh v členském státě, kde se nachází spotřebitel. K přeshraničnímu prodeji na dálku srov. komentář k § 2 odst. 2 písm. k).

Příklad:

Občan Německa žijící v Řecku si objedná tabákový výrobek z chorvatského internetového obchodu. Výrobek je uveden na trh v Řecku.

X. Původní použití potravin [k odst. 1 písm. i)]

Původním použitím potravin je použití stanovené výrobcem. Pojem výrobce potravin není v současnosti zřejmě žádným předpisem definován, ačkoli v původním znění zákona byl (podnikatel, který vyrábí potraviny). V kontextu § 10 odst. 3, v němž se zde definovaný pojem používá, je zřejmě třeba za výrobce označit toho, kdo určil účel použití potravin.

XI. Potraviny k jinému použití [k odst. 1 písm. j)]

Lze rozlišovat více typů vad potravin s různou mírou závažnosti. Může nastat situace, že potravina nevyhovuje původnímu použití, přesto však není nutné ji hned zlikvidovat, neboť může posloužit ještě **použití jinému**. V každém případě musí jít o potravinu bezpečnou, přičemž bližší požadavky na bezpečnost jsou vymezeny v čl. 14 nařízení č. 178/2002.

Příklad:

Ovoce, které ztratí na čerstvosti, a tak nesplní požadavky obchodních norem, nelze prodávat spotřebitelům k přímé konzumaci. Může však být použito k výrobě kompotu, džemu apod., kde pro technologii výroby a výslednou kvalitu nemusí být ztráta čerstvosti žádnou nevýhodou.

XII. Šarže [k odst. 1 písm. k)]

Šarží je množství druhově totožných jednotek, které byly vyrobeny za stejných podmínek. Šarže je zásadním identifikačním znakem potraviny. Potravina bývá v praxi dostatečně odlišitelná, je-li identifikována názvem, šarží a hmotností. Označení šarže na obalu následuje za písmenem „L“.

To, které všechny kusy potraviny tvoří jednu šarží, v praxi určuje výrobce, protože jedině výrobce ví, za jakých podmínek byly které kusy potraviny vyrobeny. Postup výrobce je prakticky neověřitelný. Podmínkami může být kvalita vstupní suroviny pro výrobu, teplota, výrobní postup, výroba jiných potravin ve stejných prostorech a z ní vyplývající riziko křížové kontaminace a další okolnosti.

Identifikace šarže je zásadní pro přestupky a opatření, které se vztahují na potraviny. Odebere-li orgán dozoru kontrolní vzorek k rozboru, pak závěry, které z rozboru vyplnou, může vztahovat ke všem kusům potraviny, které tvoří danou šarží (srov. čl. 14 odst. 6 nařízení č. 178/2002). Je-li tedy odebraný vzorek vyhodnocen jako vadný a kontrolní orgán uloží opatření ke stažení výrobku z trhu, vztahuje se toto opatření na celou šarží, byť byl prokázán za vadný jen jeden kus.

Ačkoliv čl. 14 odst. 6 nařízení č. 178/2002, z něhož tento přístup zřejmě pramení, pojednává jen o bezpečnosti potravin, tak se Nejvyšší správní soud obecně s tímto postupem dovozování závěrů ztotožnil a připustil jej i ve vztahu k jiným vadám (NSS 4 Ads 111/2013-26).

Pojem se použije i pro tabákové výrobky a výrobky s nimi související (srov. např. § 12j).

XIII. Tabákový výrobek [k odst. 1 písm. l)]

Pro určení **tabákového výrobku** je rozhodující (i) možnost užívání a (ii) obsah tabáku. Možností užívání se dle důvodové zprávy k zákonu č. 180/2016 Sb.

rozumí kouření, žvýkání, sání apod., tedy nějaká forma konzumace. Tabák je definován dále v § 2 odst. 1 písm. q), jde o části rostliny tabáku, přičemž není rozhodující, zda a jak byl tabák geneticky upraven.

Tabákové výrobky je třeba odlišovat od (i) výrobků souvisejících s tabákovými výrobky, které zahrnují elektronické cigarety, náhradní náplně do nich a bylinné výrobky určené ke kouření [srov. § 2 odst. 2 písm. o)], a (ii) nikotinových sáčků bez obsahu tabáku.

Bylinné výrobky určené ke kouření se mohou v zásadě užívat totožným způsobem jako tabákové výrobky, ale neobsahují tabák [srov. § 2 odst. 2 písm. d)]. Elektronické cigarety se konzumují výpary s obsahem nikotinu či jinými výpary [srov. § 2 odst. 2 písm. e)]. Nikotinové sáčky bez obsahu tabáku neobsahují tabák, konzumují se vložením do úst (např. mezi horní ret a dásně) s následným uvolňováním nikotinu [srov. § 2 odst. 1 písm. za)].

Pro určení, jaké požadavky se na tabákové výrobky vztahují, je rozhodující jejich správná kategorizace. Tabákové výrobky se dělí tímto způsobem:

Tabákové výrobky	
Tabákové výrobky určené ke kouření	Bezdymné tabákové výrobky
– cigarety	– žvýkací tabák
– doutníky	– šňupací tabák
– doutníčky	– tabák určený k orálnímu užití
– tabák určený do vodní dýmky	
– dýmkový tabák	
– tabák určený k ručnímu balení cigaret	

XIV. Klasifikace jatečných zvířat [k odst. 1 písm. m)]

V rámci **klasifikace jatečně upravených těl jatečných zvířat** jsou provozovatelé jatek povinni zatřídit těla jatečných zvířat do vymezených kategorií. Kategorizace sjednocená na úrovni EU slouží ke sledování cen masa. Základem je čl. 10 a příloha IV nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty. Povinnost je zakotvena v § 4a zákona.

XV. Potravina neznámého původu [k odst. 1 písm. n)]

S ohledem na transparentnost a řízení rizik na trhu s potravinami je PPP obecně uložena povinnost zajistit sledovatelnost potravin (čl. 18 nařízení č. 178/2002), tj. schopnost identifikovat každou osobu, která jim dodala potraviny, hospodářské zvíře nebo jakoukoli látku, která je určena k přimísení do potravin nebo u níž se předpokládá, že do nich bude přimísená. Není-li možné identifikovat dodavatele nebo výrobce potravin nebo její složky, jde o **potravinu neznámého původu**. Z důvodové zprávy k zákonu č. 139/2014 Sb. vyplývá, že ke kvalifikaci potravin jako potravin neznámého původu stačí nemožnost identifikovat alespoň výrobce nebo dodavatele. K doložení původu může sloužit i označení potravin.

Potravina je neznámého původu, i pokud je na obalu označen výrobce, avšak prokáže se, že označení není pravdivé (KS Brno 29 A 34/2017).

XVI. Potraviny živočišného původu [k odst. 1 písm. o)]

Předmětné ustanovení definuje pojem **potravin živočišného původu** prostřednictvím odkazu na jiný právní předpis a doplňujícího výčtu.

Nařízení č. 853/2004 je jedním z nařízeních, které tvoří tzv. balíček hygieny potravin (Food Hygiene Package), přičemž toto nařízení upravuje hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu. V jeho příloze nalezneme definice pro maso, čerstvé maso, droby, vnitřnosti, mleté maso, strojně oddělené maso, masný polotovar, mlže, produkty rybolovu, strojně oddělený produkt rybolovu, čerstvý produkt rybolovu, upravený produkt rybolovu, syrové mléko, vejce, tekuté vejce, křapy, žabí stehýnka a hlemýžďe, zpracované výrobky (masné, mléčné, vaječné, produkty rybolovu, kolagen, želatina a další) a jiné definice (živí mlži, ostnokožci, pláštěnci, mořští plži určené k lidské spotřebě a jiní živočichové).

Zákonodárce pak do definice zařadil navíc i mlezivo, krev, včelí produkty, maso krokodýlů a hmyz určený k lidské spotřebě a výrobky získané zpracováním tohoto hmyzu nebo dalším zpracováním takto zpracovaných výrobků. Z hmyzu se k výrobě potravin v praxi používá několik druhů cvrčka a potemníka. Slova „dalším zpracováním takto zpracovaných výrobků“ se vztahují k hmyzu, nikoliv k celému výčtu písm. o), což vyplývá z důvodové zprávy k zákonu č. 174/2021 Sb.

Potraviny živočišného původu jsou z definice podmnožinou potravin. Logicky tedy jednotlivé prvky z výčtu musí zároveň naplňovat znaky obecné